

17.3.2025

VN/7258/2025

Tiedonhallintalautakunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta (VN/23654/2021).

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan (tiedonhallintalautakunta) tehtävänä on arvioida ja edistää tiedonhallintalaissa (906/2019) säädettyjen vaatimusten ja menettelytapojen toteuttamista.

Tiedonhallintalautakunta on käsitellyt lausuntonsa 17.3.2025 ja lausuu lakiluonnoksista seuraavaa.

Tiedonhallintalakia koskevat ehdotukset

Tiedonhallintamalli (5.2 §)

Tiedonhallintalakia koskevassa luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentin 3 kohdan sääntelyä tiedonhallintamallin vähimmäissisällöstä tietoaineistojen arkistointia koskevien tietojen osalta: tiedonhallintamallin on sisällettävä vähintään tiedot [...] tietoaineiston arkistoinnista tai tuhoamisesta, arkistoitavista tiedoista, arkistoinnin ja arkiston ylläpidon toimenpiteistä sekä arkistojärjestelmästä tai –paikasta. Ehdotuksen 5 §:n perusteluiden mukaan muutoksella tiedonhallintalain säännös muutettaisiin vastaamaan ehdotetun arkistolain sääntelyä. Edelleen perusteluiden mukaan ehdotettu säännös kytkeytyy ehdotetun arkistointilain 7 §:n sääntökseen, jonka mukaan viranomaisen on huolehdittava arkistoinnin suunnittelusta osana tiedonhallintaa.

Tiedonhallintalautakunta pitää ehdotusta perusteltuna, sillä myös voimassa oleva tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentin 3 kohdan säännökset perustuvat voimassa olevan arkistolain (831/1994) 8 §:ssä säädettyyn. Tiedonhallintalautakunta nostaa ehdotuksessa kuitenkin esiin sen, että voimassa olevasta sääntelystä poiketen, ei uuden arkistointilain säännökset sisällä tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentin 3 kohtaan edotettuja uusia tietoja vastaavalla tavalla, mitä voimassa oleva arkistolaki. Myöskään lausunnolla olevan lakiehdotuksen perusteluissa ei esitetä tai perustella tarkemmin tiedonhallintamalliin ehdotettujen tietojen perustetta tai käyttötarkeitä. Tiedonhallintalautakunta pitää valittua sääntelytapaa osittain ongelmallisena muun muassa lain tehokkaan täytäntöönpanon ja siihen liittyvän ohjauksen osalta. Ehdotetulla tavalla tiedonhallintamallin sisällöstä ohjeistaminen myös arkistointia koskevien tietojen osalta jäisi lautakunnalle, jonka tehtäväksi on säädetty tiedonhallintalain vaatimusten edistäminen. Vaikka tiedonhallintalautakunta katsoo, että viranomaisten välisellä yhteistyöllä tiedonhallintamallin sisältöön liittyvää ohjeistusta voidaan jatkossa ylläpitää, olisi lain täytäntöönpanon kannalta parempi, jos arkistointilaissa säädettäisiin tarkemmin tiedonhallintamallin sisältöä vas-

taavasta suunnitteluvollisuudesta. Tällä tavalla asiakirjojen pysyvistä säilyttämisestä päätävä ja arkistoinnin asiantuntijaviranomaisena toimiva Kansallisarkisto määrittäisi selvemmin arkistointilaissa säädettyä suunnitteluvollisuutta ohjaavaksi viranomaiseksi.

Eri viranomaisten roolien tarkentamisen lisäksi, tiedonhallintalautakunta nostaa esiin myös tosiasiallisen tilanteen tiedonhallintamallin ylläpidon osalta, joka olisi hyvä ehdotuksessa ja sen vaikutuksissa huomioida. Nyt lausunnolla olevassa ehdotuksessa ei ole arvioitu lainkaan tiedonhallintamallin sisältöä koskevien muutosten vaikutuksia mallia ylläpitävillä viranomaisilla.

Voimassa olevista velvoitteista huolimatta tosiasiallisesti erityisesti hyvinvointialueilla, kunnissa ja kuntayhtymissä tiedonhallintamallia ei ole saatu laadittua vielä valmiiksi. Tiedonhallintalautakunta on arvioinut vuosina 2023 (VN/3886/2023) ja 2024 (VN/23900/2024) kattavasti valtion, hyvinvointialueiden sekä kuntien tiedonhallintayksiköiden tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetyn tiedonhallintamallin ylläpidon toteuttamista. Vuoden 2024 arvioinnissa yli 180 tiedonhallintayksiköllä tiedonhallintamallin laadinta oli edelleen kesken, vaikka tiedonhallintalain 30 §:n 1 momentin mukaan tiedonhallintamalli on tullut laatia 1.1.2021 mennessä (hyvinvointialueille tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevat säännökset ovat tulleet sovellettavaksi 1.7.2021 alkaen). Arviointiin saatujen selvitysten perusteella suurimmat puutteet tiedonhallintamalleissa koskivat muun muassa arkistointiin liittyvien tietojen esittämistä. Kun ehdotus muuttaa vaatimuksia tiedonhallintamallissa esitettyjen tietojen osalta, arvioi tiedonhallintalautakunta ehdotuksen tosiasiasa lisäävän tiedonhallintayksiköiden työmäärää siihen ehdotettavien uusien tietojen osalta. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan työmäärä tulisi arvioida ehdotuksen vaikutuksissa. Kun osa tiedonhallintayksiköistä ylläpitää tiedonhallintamallia tietojärjestelmillä, tulisi ehdotuksen vaikutuksia arvioida myös vaadittavien tietojärjestelmämuutosten osalta.

Tiedonhallintalautakunta nostaa esiin myös sen, ettei ehdotuksen vaikutuksia ole arvioitu myöskään tiedonhallintalautakunnan osalta. Tiedonhallintalautakunta on edistänyt tiedonhallintalain 5 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteuttamista ylläpitämällä suositusta tiedonhallintamallista (VM 2024:22), järjestämällä tilaisuuksia hyvistä käytännöistä tiedonhallintamallin laaditsemiseksi sekä neuvomalla viranomaisia malliin liittyvissä tukintakysymyksissä. Tiedonhallintalautakunta arvioi, että nyt tiedonhallintalain 5 §:ään ehdotetut muutokset tulevat lisäämään sen työmäärää erityisesti sen neuvontavelvollisuuden osalta. Yleisesti voidaan sanoa, että mitä yleisemmälle tasolle laissa säädetty velvollisuudet ovat jääneet, sitä enemmän kysymyksiä ja kannanottoopyyntöjä on tiedonhallintalautakunnalle esitetty. Tiedonhallintalautakunta arvioi ehdotuksen yhteydessä neuvontavelvollisuuden vaatimaan työmäärään vaikuttavan olennaisesti sen, säädetäänkö ehdotetuista tiedonhallintamallin sisältyvistä tiedoista vain tiedonhallintalain 5 §:ssä vai myös arkistointilaissa. Ensin mainitussa vaihtoehdossa neuvontavelvollisuus jäisi ainoastaan tiedonhallintalautakunnan tehtäväksi. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa arkistointia koskeviin tietoihin liittyviin kysymyksiin vastaisi ensi sijassa tehtäviensä mukaisesti Kansallisarkisto.

Tiedonhallintamallia koskevan suosituksen osalta tiedonhallintalautakunta on varautunut vuoden 2025 toimintasuunnitelmassaan ylläpitämään suositusta lakiehdotuksen aiheuttamien muutosten osalta. Neuvontaan liittyvän työn lisääntymiseen tiedonhallintalautakunta ei ole varautunut vuosien 2025 ja 2026 osalta.

Tiedonhallintalain 5 §:ään liittyvien muutosehdotusten osalta lisää jäljempänä arkistointilakiehdotuksen arkistoinnin suunnitteluvollisuutta (7 §) koskevissa huomioissa.

Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointi (5.3 §)

Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi myös tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentissa säädettyä tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointivelvollisuutta siten, että vaikutusten arviointi kohdistuisi myös arkistointiin: [...] tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa [...] muualla laissa säädettyihin [...] arkistointiin.

Tiedonhallintalautakunta pitää ehdotusta perusteltuna ja se osaltaan varmistaisi entistä paremmin tiedon elinkaaren huomioonottamisen hallinnollisten uudistusten suunnittelussa ja tietojärjestelmien käyttöönotossa. Kun viranomaiselle on velvollisuus arvioida etukäteen muutoksen vaikutuksia myös tietojen arkistointiin, voidaan olettaa sen pystyvät entistä paremmin valitsemaan ja mitoittamaan muutoksen toimenpiteet tiedonhallintaa tukevaksi.

Tiedonhallintalautakunta haluaa ehdotuksen yhteydessä nostaa esiin, lautakunnan käytännössä havaitsemat, haasteen edistää tiedonhallintalaissa säädettyä niiltä osin, kun tiedonhallinnan vaatimuksista ja menettelytavoista säädetään pääosin muualla laissa. Tiedonhallintalautakunta ei toimivaltansa puitteissa ole voinut ottaa kantaa muualla kuin tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten tulkintaan. Tilanteissa, joissa muualla laissa säädetty ei muodosta yksiselitteisiä velvollisuuksia viranomaisille, ei tiedonhallintalautakunta ole pystynyt viranomaisia auttamaan lain vaatimusten toteuttamisessa. Nyt arkistointia ja tiedonhallintalain muuttamista koskeviin ehdotuksiin sisältyy juuri edellä tarkoitettu heikkous.

Koska arkistointia koskevassa lakiehdotuksessa ei ehdoteta säädettäväksi yksiselitteisesti, mitä arkistointia koskevia vaatimuksia muutosvaikutusten arvioinnissa viranomaisen tulisi ottaa huomioon, jää lopulta vaatimusten tarkentaminen viranomaisten ohjeiden ja suositusten varaan. Tiedonhallintalautakunta arvioi, vastaavasti mitä edellä tiedonhallintamallia koskevan ehdotuksen osalta, että mikäli arkistointia koskevasta vaikutusten arvioinnista säädetään vain yleisellä tasolla tiedonhallintalaissa, muodostuu käytännössä tilanne, jossa tiedonhallintalautakunnan ei toimivaltansa puitteissa ole mahdollista juurikaan ohjeistaa mitä tiedonhallintayksiköiden tulisi muutosvaikutusten arvioinnissa arvioida tietoaineistojen ja asiakirjojen arkistointin osalta.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan edellä mainittua ongelmaa vähentäisi se, että arkistointia koskevassa laissa säädettäisiin tarkemmin arkistoinnin suunnittelun perusteista sekä vaatimuksista, joita viranomaisen tulisi muutosvaikutusten arvioinnissa ottaa huomioon. Kun mainituista vaatimuksista säädettäisiin arkistointia koskevassa laissa, muodostuisi myös tiedonhallintalakia soveltaville viranomaisille selkeämpi käsitys Kansallisarkiston tehtävästä olla asiassa ohjaava ja neuvova viranomaisen.

Muutosvaikutuksen arviointia koskevan ehdotuksen vaikutusten arvioinnin osalta tiedonhallintalautakunta nostaa esiin sen, että tiedonhallintalautakunta ylläpitää suositusta tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista (VM 2024:21). Tiedonhallintamallia koskevan suosituksen tavoin, on tiedonhallintalautakunta varautunut vuoden 2025 toimintasuunnitelmassaan ylläpitämään myös muutosvaikutusten arviointia koskevaa suositusta lakiehdotuksen aiheuttamien muutosten osalta. Neuvontaan liittyvän työn lisääntymiseen tiedonhallintalautakunta ei ole varautunut vuosien 2025 ja 2026 osalta.

Tietoaineistojen arkistointi tai tuhoaminen (21.2 §)

Tiedonhallintalakia koskevassa ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi tiedonhallintalain 21 §:n 2 momentissa säädettyä sen osalta, ettei viranomaisille säädettäisi enää aikamäärettä

viivytystä arkistoida tai tuhota tietoaineistoja niiden säilytysajan päättymisen jälkeen. Ehdotuksen perusteluiden mukaan aikamäärettä pidetään tukinnanvaraisena, eikä sen katsota edistävän tiedonhallintalain ja arkistolainsäädännön mukaisten velvoitteiden yhteensovittamista käytännössä.

Tiedonhallintalautakunta kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomion siihen, että tiedonhallintalain 21 §:ssä säädettyt velvollisuudet eivät liity ainoastaan tietoaineistojen arkistointiin, vaan laajemmin viranomaisen tietoaineistojen hallintaan ja tietoaineistojen tietoturvalliseen käsittelyyn. Vaikka tietoaineistojen arkistointia tai tuhoamista viivytystä ei pidetä tarkoituksenmukaisena kulttuuriperinnön säilyttämisen näkökulmasta, on tietoturvallisuuden osalta keskeistä, että viranomaiset eivät säilytä tarpeettomasti tietoaineistojaan niiden käyttötarpeen päätyttyä, vaan tuhoavat tai arkistovat ne asianmukaisesti. Esimerkiksi viime vuosina on toteutunut useita tietomurtotapauksia, joissa viranomaisten tarpeettomasti säilyttämiä tietoaineistoja on päätyttyä asianosattomien haltuun. Aikamäärään poistaminen laista ei ohjaa viranomaisia tiedonhallintalaissa tarkoitettuun suuntaan tietoturvallisesta tietoaineistojen käsittelystä. Kun myös tietoaineistojen viivytyksetön arkistointi tai tuhoaminen vastaa myös henkilötietojen käsittelystä säädettyä (ks. esim. tietosuojasetus (EU) 2016/679 5(1) artikla e kohta), ei tiedonhallintalautakunta pidä muutosehdotus aikamäärään poistamista tiedonhallintalain 21 §:n 2 momentista perusteltuna.

Tiedonhallintalaki 10 § (tiedonhallintalautakunta)

Tiedonhallintalain 10 §:ää koskevassa ehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi tiedonhallintalautakunnan asiantuntemusvaatimusvaatimukseen myös arkistointia koskevan asiantuntemus. Ehdotuksen sanamuotoa "... tietoaineistojen tiedonhallinnasta tai arkistoinnista", tiedonhallintalautakunta pitää ongelmallisena sen esittäessä tietoaineistojen tiedonhallinnan ja arkistoinnin vaihtoehtoisina asiantuntemusalueina. Mainitun vuoksi tiedonhallintalautakunta pitäisi parempana sääntelytapana sanamuotoa "... tietoaineistojen tiedonhallinnasta ja arkistoinnista". Tiedonhallintalain tarkoitusta tukisi paremmin, jos tiedonhallintalautakunnassa olisi asiantuntemus sekä tiedonhallinnasta laajemmin että tietoaineistojen ja asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä.

Arkistointilakia koskevat ehdotukset

Soveltamisala ja viranomainen (2 ja 4 §)

Arkistointilakiehdotuksen 2 §:n mukaan lain säännöksiä sovellettaisiin viranomaisten asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistointiin ja arkiston ylläpitoon. Ehdotuksen 4 §:n mukaan viranomaisella tarkoitettaisiin julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia. Arkistointilakissa viranomaisesta säädettyä sovellettaisiin myös yliopistoihin ja korkeakouluihin, ortodoksisen kirkkoon ja sen seurakuntiin ja luostareihin sekä yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne käyttävät julkista valtaa.

Arkistointilakiehdotuksen 4 §:n perusteluiden mukaan viranomaisen määritelmästä säädettäisiin vastaavalla tavalla kuten tiedonhallintalain 2 §:n 1 kohdassa. Määritelmän yhdenmukaisuuden arvioidaan selventävän julkisuuslain ja tiedonhallintalain sekä nyt ehdotettavan lain välistä suhdetta ja keskinäistä soveltamista. Ehdotuksen perusteluiden mukaan viranomainen on tiedonhallintaa ja julkisuutta koskevassa lainsäädännössä lakia soveltava perusyksikkö ja että tiedonhallinnassa keskeistä on viranomaisista muodostuvien tiedonhallintayksiköiden toiminta.

Tiedonhallintalautakunta nostaa asiayhteydessä esiin tiedonhallintalain systematiikan, jossa velvollisuuksia on kohdennettu tiedonhallintayksikköön ja viranomaiseen. Tiedonhallintalain 2 §:n 2 kohdan mukaan tiedonhallintayksiköllä tarkoitetaan viranomaista, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti. Tiedonhallintalain 4 §:n esitöiden mukaan tiedonhallintayksiköitä koskevien säännösten tarkoituksena on jäsentää viranomaisen suhdetta tiedonhallinnan järjestämisestä vastaavaan koko organisaation kattavaan tiedonhallintayksikköön. Tiedonhallintalaissa osa velvollisuuksista on säädetty koskemaan sitä organisaatiota, joka koostuu yhdestä tai useammasta viranomaisesta. Edelleen tiedonhallintalain perusteluiden mukaan säännöksellä on ollut tarkoitus selvittää lain valmistelun aikana ollutta tilaa, jossa tosiasiaa tiedonhallinnan järjestäminen on pääasiassa järjestetty organisaatiossa, vaikka organisaatio koostuisi useammasta viranomaisesta. Vastaava sääntelytapa sisältyy myös voimassa olevan arkistolain 9 §:n säännöksiin arkistotoimen järjestämisvastuun kuulumisesta kunnassa kunnanhallitukselle, eikä jokaiselle kunnassa toimivalle viranomaiselle.

Tiedonhallintalautakunta pitää arkistointilakiehdotuksen viranomaisen asiakirjan määrittelyä koskevien säännösten kohdentamista julkisuuslaissa tarkoitettuun viranomaiseen perusteltuna. Viranomaiset ovat toimivaltaisia käsittelemään tietoaineistoja ja päättämään niiden käytöstä siten kuin julkisuuslaissa tai erityislainsäädännössä on säädetty. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin sellaisia vaatimuksia arkistoinnin suunnittelusta (7 §) sekä arkistoinnin toteuttamisesta ja ylläpidosta (11 §), joiden osalta ehdotuksessa olisi voinut arvioida vaatimusten toteuttamista niiden viranomaisten toimesta, jotka tiedonhallintalaissa on määritelty tiedonhallintayksiköiksi. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan edellä mainittujen velvollisuuksien kohdentamista tiedonhallintayksikköön perustelisi myös se, että arkistointilakiehdotuksen 7 §:n suunnittelovelvollisuudet dokumentoidaan tiedonhallintayksikön ylläpitämään tiedonhallintamalliin. Kun myös tiedonhallintayksikkö arvioisi arkistolakiehdotuksen mukaan suunnittelemiensa hallinnollisten uudistusten ja tietojärjestelmien käyttöönoton vaikutuksia sen tiedonhallintaan ja arkistointiin, kohdentuisi arkistoinnin suunnittelovelvollisuus ja suunnittelun dokumentointivelvollisuus tiedonhallintamalliin samaan viranomaiseen.

Arkistoinnin suunnittelu (7 §)

Arkistointilakia koskevan ehdotuksen 7 §:n mukaan viranomaisen olisi suunniteltava arkistoinnin toteuttaminen osana tiedonhallintaa. Pykäläehdotuksen perusteluiden mukaan Suunnittelun tavoite täyttyy tiedonhallintalain mukaisilla tiedonhallintamallin kuvauksilla. Arkistointilakia koskevan ehdotuksen 7 §:n 3 momentin mukaan Kansallisarkisto voisi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa säädettyjen velvoitteiden teknisistä toteuttamistavoista.

Tiedonhallintalakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin 3 kohta määrittää tiedonhallintamalli sisällöksi muun muassa tiedot tietoaineiston arkistoinnista tai tuhoamisesta, arkistoitavista tiedoista, arkistoinnin ja arkiston ylläpidon toimenpiteistä sekä arkistojärjestelmästä tai -paikasta. Arkistoinnin toteuttamisen suunnittelun lopputulos dokumentoitaisiin osaksi tiedonhallintamallia. Tiedonhallintalautakunta pitää kannatettavana ehdotuksessa omaksuttua lähestymistapaa siitä, ettei viranomaisen tarvitse ylläpitää erillistä arkistoinnin toteuttamisen vaatimaan suunnitelmaa, koska toteuttamisen vaatimat tiedot sisältyvät tiedonhallintamalliin. Tältä osin ehdotus on yhdenmukainen tiedonhallintalain tarkoituksen kanssa.

Tiedonhallintalautakunta pitää kuitenkin osittain ongelmallisena sitä, ettei lausunnolla olevassa aineistossa ollut mukana luonnosta Kansallisarkiston määräyksestä suunnittelun tavoitteen teknisestä toteuttamistavasta. Vasta määräysluonnosten kautta asiaa olisi ollut mahdollista arvioida kokonaisuutena. Kun viranomaiselle delegoiduilla määräystenantovaltuudelle

voidaan tarkentaa lähinnä vain laissa säädettyjen vaatimusten teknisiä yksityiskohtia, jää ehdotuksesta epäselväksi, miten velvollisuuden ”viranomaisen on suunniteltava arkistoinnin toteuttaminen osana tiedonhallintaa” ohjausvaikutusten pystyttäisiin parantamaan vain teknisten yksityiskohtien kautta. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan ehdotuksen ohjausvaikutusta parantaisi, jos arkistointilakiehdotuksen 7 §:ssä tai vähintään asetustasoisella säädöksellä säädettäisiin tarkemmin arkistoinnin toteuttamisen suunnittelun perusteista ja siihen liittyvistä menettelytavoista.

Tiedonhallintalautakunta katsoo, että tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetyn tiedonhallintamallin muodostaessa kuvauksen tiedonhallintayksikön tiedonhallinnasta, olisi luontevaa suunnitteluvuvelvollisuutta tarkentaa esimerkiksi tiedonhallintalakiehdotusta vastaavaksi: ”Viranomaisen on suunniteltava tietoaineistojen arkistointi, arkistoitavat tiedot, arkistoinnin ja arkiston ylläpidon toimenpiteet sekä arkistojärjestelmä tai –paikka osana tiedonhallintaa”. Lain tasolla säädetty perusteet mahdollistaisivat nyt lausunnolla olevaa ehdotusta paremmin säätää soveltamisalaltaan täsmällisesti määritellystä määräystenantovaltuudesta Kansallisarkistolle.

Tiedonhallintalautakunta arvioi myös tässä yhteydessä, että arkistoinnin suunnitteluperusteista sääntely arkistointilaissa selkeyttäisi sääntelyn toimeenpanoa ja ohjaavien viranomaisten tehtäviä (ks. edellä lausumat tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetystä tiedonhallintamallista). Kun arkistoinnin toteuttamisen suunnitteluvuvelvollisuudet olisi esitetty arkistolaisissa, olisi selvää, että Kansallisarkisto on toimivaltainen viranomaisen ohjaamaan ja neuvomaan suunnittelun sisältöä. Mikäli suunnittelun sisältö määräytyisi laintasolla ainoastaan tiedonhallintamallissa dokumentoitavien tietojen kautta, ohjeistaisi ja neuvoisi asiassa tiedonhallintalaissa säädetyn mukaisesti tiedonhallintalautakunta, joka ei kuitenkaan olisi asiakirjojen arkistointia ohjaava viranomaisen (ks. huomiot edellä tiedonhallintalain 5.2 §:n kohdassa).

Arvonmääritys (8 §)

Arkistointilakia koskevan ehdotuksen 8 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisille velvollisuus määritellä arkistoitavat asiakirjat ja tietoaineistot tutkimuksellisten tarpeiden perusteella (arvonmääritys). Ehdotuksen mukaan arvonmäärityksen kohteena ovat kaikki viranomaisen asiakirjat. Pykäläehdotuksen 2 momentissa on määritelty seikkoja, joita viranomaisen tulisi arvonmäärityksessä ottaa huomioon. Näitä ovat muun muassa tehtävän merkittävyys, viranomaisen toiminnan kohteiden merkittävyys, asiakirjojen merkitys viranomaisen toimintaprosessissa, ottaen huomioon niiden sisältämien tietojen käyttö useamman viranomaisen päätöksenteossa, tietojen ainutkertaisuus, kattavuus ja käyttömahdollisuudet sekä tietojen erilaiset käyttötarpeet ja niiden kehitys.

Ehdotuksessa viitataan voimassa olevan arkistolain perusteluihin siitä, ”että kukin arkistonmuodostaja tuntee parhaiten asiakirjojen säilytystarpeen virkatehtäviensä hoidon tukena sekä tehtäväaluettaan koskevien säädösten ja määräysten vaikutuksen asiakirjojen säilytystarpeeseen oikeusturvan takaamiseksi. Arkistolaitoksella on puolestaan asiantuntemus määritellä, mitkä asiakirjat ja tiedot tulisi säilyttää pysyvästi tieteellisen ja muun tutkimuksen tarpeisiin.” Nyt ehdotetun 8 §:n säännöksillä voimassa olevaa viranomaisten rooli oltaisiin muuttamassa päinvastaiseen suuntaan ja velvoittamassa viranomaista arvioimaan sen laatimien tai vastaanottamien asiakirjojen säilytystarvetta muun kuin viranomaisen oman käyttötarkoituksen kautta. Ehdotuksessa ei ole arvioitu tehtävän viranomaisilta edellyttämää työmäärää tai osamista, joka viranomaisen tulisi järjestää velvollisuuden toteuttamiseksi. Tiedonhallintalautakunta pitää viranomaisille ehdotettava velvollisuutta arvioida tietoaineistonsa muiden viran-

omaisten ja tutkimustarpeiden näkökulmasta vaativavan ja ilman arvioinnin toteuttamisen ohjausta ja riittävää neuvontaa myös velvollisuutena, jonka lopputuloksessa tulee olemaan suurta vaihtelua eri viranomaisten välillä.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan viranomaisten tiedonhallinnan kannalta ehdotettua parempi vaihtoehtona olisi, että tietoaineistoja käsittelevän viranomaisen pääasiallisena tehtävänä olisi jatkossakin määrittää tietoaineistojen säilytysaika suhteessa sen omaan käyttötarkoitukseen. Tietoaineistojen tutkimuksellisen arvon ja muiden toimijoiden käyttötarkoitusten määrittäminen edellyttää sellaista asiantuntemusta, jota ei tällä hetkellä jokaisessa viranomaisessa ole, eikä mainittua asiantuntemusta ole myöskään tarkoituksenmukaista jokaiseen viranomaiseen järjestää. Kokonaistaloudellisesti arvioituna ehdotettua parempi ratkaisuvaihtoehto olisi säilyttää asiakirjojen arvonmäärityksen osalta Kansallisarkiston ja viranomaisten tehtävät nykyisellään ja tarvittaessa lisätä Kansallisarkiston resursseja, jotta sen olisi mahdollista arvioida ja päättää viranomaisten asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.

Vastuu arkistoinnin toteuttamisesta ja arkiston ylläpidosta (11 §)

Arkistointilakia koskevan ehdotuksen 11 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisen velvollisuudesta huolehtia arkistolakiehdotuksen 9 (arkistoitavista asiakirjoista ja tietoaineistoista päättäminen) tai 10 §:ssä (yleinen arkistointipäätös) tarkoitetun päätöksen tai laissa erikseen säädetyn mukaisesti arkistoitavien asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistoinnista siten, että asiakirjat ja tietoaineistot sekä niihin kuuluvat metatiedot ovat käytettävissä, todistusvoimaisia ja ymmärrettäviä. Ehdotuksen perusteluiden mukaan säännös olisi ”yhdenmukainen tiedonhallintalaissa omaksutun, nykyisestä arkistolaista poikkeavan arkistokäsitteen kanssa”. Tiedonhallintalautakunta nostaa asiayhteydessä esiin sen, ettei voimassa olevassa tiedonhallintalaissa ei ole määritelty käsitettä arkistoinnista, vaan tiedonhallintalaissa viitataan lähinnä voimassa olevaan arkistolakiin tai muualla laissa arkistoinnista ja tietojen pysyvästä säilyttämisestä säädettyyn.

Tiedonhallintalautakunta pitää arkistoinnin toteuttamista ja ylläpitoa koskevaa ehdotusta puutteellisenä sen vaikutusten arvioinnin osalta. Ehdotuksessa ei ole esimerkiksi esitetty tai kuvattu, mitä metatietoja viranomaisen tulisi pitää käytettävissä 11 §:n nojalla, eikä ehdotuksessa ole arvioitu viranomaiselle velvollisuuksien toteuttamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan on oletettavaa, että tietojen kuvailutietojen laa-
timinen ja ylläpito edellyttäisi kuitenkin viranomaiselta työtä.

Valtion viranomaisten asiakirjojen siirtäminen kansalliseen arkistotietovarantoon (13 §)

Arkistointilakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin valtion viranomaisten velvollisuudesta siirtää asiakirjoja kansalliseen arkistotietovarantoon. Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan siirto-velvollisuudesta tai sähköisestä muodosta voidaan poiketa välttämättömien turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelyä koskevien vaatimusten tai muiden tietoturvallisuusvaatimusten vuoksi tai jos se on tarpeen muun asiakirjan tai tietoaineiston luonteeseen liittyvän erityisen syyn vuoksi. Ehdotuksen perusteluiden mukaan säännös on turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin ja tietoturvallisuusvaatimusten liittyvien poikkeusperusteiden osalta yhteneväinen tiedonhallintalain 19 §:n 1 momentin sähköiseen muotoon muuttamista ja säilyttämistä koskevan sääntelyn kanssa.

Arkistointilakiehdotuksessa säädettävien poikkeamaperusteiden kautta on mahdollista muodostaa tulkinta siitä, että valtion viranomaisilla on velvollisuus siirtää myös turvallisuusluokiteltavia asiakirjoja kansalliseen arkistotietovarantoon. Tätä tulkintaa vahvistaisi myös ehdotuksen perusteluissa oleva toteamus siitä, että Kansallisarkiston tietojärjestelmien turvallisuusratkaisut on toteutettu tasolle IV turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelyn vaatimukset täyttävällä tavalla. Ehdotuksessa ei kuitenkaan ole arvioitu tai esitetty sitä, miten kansallisesta arkistotietovarannosta tietojen luovuttaminen toteutettaisiin julkisuuslain 15 §:n 3 momentissa säädetyllä mukaisesti.¹ Ehdotuksessa ei ole myöskään arvioitu, miten turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja käsittelevät viranomaiset säilyttäisivät muun kuin kansalliseen arkistotietovarantoon siirrettävän tiedon. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan arkistointilakiehdotuksen 13 §:n sääntelyä ja sen perusteluita tulisi näiltä osin tarkentaa.

Arkistointilakiehdotuksen 13 §:n 3 momentin mukaan Kansallisarkisto päättäisi viranomaista kuultuaan siirron ajankohdasta kansalliseen arkistotietovarantoon. Momentin toisen virkkeen mukaan siirto voidaan toteuttaa tiedonhallintalain 21 §:ssä tarkoitetun säilytysajan kuluessa. Ehdotuksessa ei ole erikseen esitetty arkistointitietovarannon käyttötarkoitusta, mutta arkistointilakiehdotuksen soveltamisalan perusteella tiedonhallintalautakunta tulkitsee tietovarannon käyttötarkoituksen olevan viranomaisen asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistointi niiden käyttötarpeen päätyttyä viranomaisessa. Ehdotuksesta jää epäselväksi, miten viranomainen, joka on määritellyt asiakirjalle tietyn säilytysajan sen omiin tehtäviin liittyen voisi samanaikaisesti säilyttää tiedon itsellään asiankäsittelyn tarpeisiin sekä arkistoida tiedot kansalliseen arkistotietovarantoon kulttuuriperinnön säilyttämistä varten ilman erillisen kopion muodostamista samasta tietoaineistosta tai asiakirjasta? Tiedonhallintalautakunta pitäisi nyt ehdotettua parempana sääntelytapana sitä, että edelleen viranomaisen asiakirjojen arkistointivelvollisuus kohdistuisi ensisijaisesti niihin asiakirjoihin, joiden käytölle ei ole enää tarvetta viranomaisen toiminnassa. Sääntelytapa, joka jättää epäselväksi onko kyse viranomaisen säilytettävästä vai arkistoitavasta asiakirjasta ei ole yhtenäinen tiedonhallintalaissa omaksutun sääntelytavan kanssa.

Tiedonhallintalain 21 §:n 2 momentissa säädettään viranomaisen velvollisuudesta arkistoida tai tuhota asiakirjat niiden säilytysajan päättymisen jälkeen. Mikäli viranomaisten käyttötarkoitukseen määrittelemät sääntelyajat ovat tarpeettoman pitkiä ja estävät tietojen tehokkaan hyödyntämisen muun muassa tutkimustarkoituksiin, tulisi tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan viranomaisia ohjata määrittämään säilytysajat lyhyemmiksi sekä arvioimaan säännöllisesti asiakirjojen säilytysaikatatarvetta. Päätös säilytysajasta, ellei sitä ole laissa säädetty, perustuu kuitenkin viranomaisen omaan päätökseen.

Tutkimuksen tietotarpeiden osalta tiedonhallintalautakunta nostaa esiin myös sen, että Kansallisarkiston kansallinen arkistotietovaranto tuskin tulisi jatkossakaan olevan ainoa lähde tutkijoille viranomaisten asiakirjojen saamiseen, vaan tietoja pyydetäisiin edelleen suuressa määrin edelleen myös suoraan viranomaisilta. Viranomaisille kohdennetut tietopyynnöt voivat kohdistua tietoaineistoihin ja asiakirjoihin niiden säilytysajan kuluessa. Mikäli kysymys on viranomaisten tietojen löydettävyyden ja tietopyyntöjen kohdentamisen parantamisesta tutkimustarkoituksiin, tulisi kokonaisuuden yhteydessä arvioida myös viranomaisen säilyttämien

---

¹ JulkL 15.3 §: Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, johon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudettavia tietoturvasääntöjä koskeva turvallisuusluokkamerkintä ja jonka muu viranomainen on laatinut, viranomaisen on siirrettävä asia asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi.

tietojen esittämistä ja kuvailua muun muassa tiedonhallintalain 28 §:ssä säädettyssä asiakirja-julkisuuskuvauksessa sekä viranomaisen ylläpitämän kuvauksen ja kansallisen arkistotietovarannon sisältämien tietojen kuvailun yhteneväisyyden varmistamiseksi.

Tiedonhallintalautakunta nostaa arkistointilakiehdotuksen 13 §:n 3 momentin osalta esiin sen, että ehdotettu säännös jättäisi epäselväksi myös sen, miten viranomainen saisi asiakirjat ja tietoaineistot takaisin kansallisesta arkistointitietovarannosta säilytysajan voimassa ollessa asiankäsittelynsä tarpeisiin. Arkistointilakiehdotuksen 18 §:n mukaan viranomaisen olisi mahdollista mainitussa tilanteessa pyytää erillisellä tietopyynnöllä Kansallisarkistoa luovuttamaan sen asiassa tarvitsemat asiakirjat. Ehdotukseen sisältyvä enintään kuukauden vastausaika saattaa viranomaisen asiankäsittelylle säädettyjen vaatimusten näkökulmasta olla liian pitkä. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan säännöksen yhteydessä tulisi huomioitava myös se, että viranomaiset eivät välttämättä ole toteuttaneet tietojärjestelmiinsä rajapintoja, jotka mahdollistaisivat tietojen siirron Kansallisarkiston kansallisesta arkistointitietovarannosta viranomaisen asiankäsittelyjärjestelmään. Tiedonhallintalautakunta ei pidä tiedonhallintalain tarkoitusta tukevana vaihtoehtoa, jossa Kansallisarkisto luovuttaisi viranomaisen asiakirjan viranomaisen asiankäsittelyyn muussa kuin tietojärjestelmien ymmärtämässä koneluettavassa muodossa teknisillä rajapinnoilla. Tarvittavan tiedonsiirron toteuttaminen edellyttää viranomaisilta työtä ja tietojärjestelmämuutoksia, joiden osalta ehdotuksen vaikutusten arviointia tulisi vielä tarkentaa.

Arkistokopio tietoaineistosta (15 §)

Arkistointilakiehdotuksen 15 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi Kansallisarkistolle oikeus saada 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun valtion viranomaisen sähköisestä, sisällöltään muuttuvasta tietoaineistosta kopio tutkimuskäyttöä varten (arkistokopio) kansalliseen arkistotietovarantoon, jos tietoaineisto on 9 tai 10 §:ssä tarkoitetun päätöksen tai laissa erikseen säädetyn mukaisesti arkistoitava. Ehdotuksen perusteluiden mukaan ehdotetulla säännöksellä ei ole suoranaista vastinetta voimassa olevassa arkistolaisessa, mutta sen tarkoitus vastaa aikaisempaa sääntelyä teknisesti ajantasaisella tavalla. Edelleen perusteluissa esitetään, että nykyisen lainsäädännön nojalla tehdyissä päätöksissä on voitu määrätä muuttuvien tietoaineistojen sisältämien tietojen säilyttämisestä otoksena.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan ehdotuksesta tekee ongelmallisen se, ettei siinä määritellä, mitä ovat käytännössä sisällöltään muuttuvat viranomaisen tietoaineistot, joiden arkistoinnista on päätetty. Ehdotuksen mukaan tietoaineistot, joihin arkistokopion antamisvelvollisuus kohdentuisi jäisi ehdotuksen mukaan määriteltäväksi Kansallisarkiston asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistointipäätöksillä.²

Tietoaineisto-käsitteen käyttö sääntelyssä ei myöskään tarkenna, mitä tietoaineistoja ehdotuksen 15 §:n vaatimukset koskisivat. Arkistointia koskevan lakiehdotuksen soveltamisalaksi määritellään viranomaisen tietoaineistot. Viranomaisten tietoaineistojen osalta lakiehdotuksessa viitataan tiedonhallintalain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettuun tietoaineiston määritelmään,

² Arkistointilakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin mukaan Kansallisarkisto päättäisi viranomaisen ehdotuksen 8 §:ssä tekemään arvonmääritykseen perustuen viranomaisen arkistoitavista asiakirjoista ja tietoaineistoista, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Pykälän 3 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä Kansallisarkisto voi panna arkistointia koskevan asian vireille. Edelleen ehdotuksen 10 §:n mukaan Kansallisarkisto voi myös päättää useiden viranomaisten asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistoinnista yleisellä päätöksellä, jos se on tarpeen toimialakohtaisen tai viranomaisten talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon asiakirjojen arvonmäärityksen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

jolla tarkoitetaan asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta. Tiedonhallintalain tietoaineistojen määritelmä on tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan niin laaja, ettei se tarkenna sääntelyn kohteena olevia tietoaineistoja.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan arkistokopioiden antaminen tai edellytysten luominen arkistokopioiden antamiseksi edellyttävät viranomaisilta työtä sekä mahdollisesti myös muutoksia viranomaisten käyttämiin tietojärjestelmiin, jonka vuoksi velvollisuutta ei tulisi jättää vain Kansallisarkiston erillisillä päätöksillä määriteltäväksi. Tiedonhallintalautakunta pitäisi ehdotusta parempana sääntelytapana esimerkiksi sitä, että arkistokopioiden luovuttamisesta päätettäisiin erikseen, eikä vain ehdotuksen 9 ja 10 §:ssä säädetyillä päätöksentekomeneteltyillä. Erikseen tehtävät päätökset asiasta velvoittaisi Kansallisarkistoa arvioimaan tietoaineistokohtaisesta luovuttamisen edellyttämää työmäärä ja kustannuksia sekä sitä, miten arkistokopion luovuttaville viranomaisille aiheutuneet kustannukset katetaan. Joka tapauksessa tiedonhallintalautakunta pitää esityksen puutteena sitä, että arkistokopion siirtämisen osalta ei ole arvioitu velvollisuuden aiheuttamia vaikutuksia, vaikka kyse on viranomaisille säädettävästä uudesta velvollisuudesta.

Kansallinen arkistotietovaranto (4 luku)

Tiedonhallintalautakunta pitää tavoitetta kansallisen arkistotietovarannosta, jolla vähennettäisiin viranomaisten tarvetta ylläpitää vastaavia omia tietovarantoja, erittäin kannatettavana. Ehdotettu sääntelyn muodostaa lautakunnan näkemyksen mukaan myös lähtökohdan tietoaineistojen siirtämiselle tietovarantoon sekä niiden luovuttamiselle.

Tiedonhallintalautakunta on jo edellä arkistointilakiehdotuksen 13 §:n kommentoissa esittänyt kehittämisehdotuksia kansallisen arkistotietovarantoon siirrettäviä ja tietovarannosta luovutettavia tietoja koskevaan sääntelyyn.

Arkistolakiehdotuksen 4 luvussa säädettäisiin Kansallisesta arkistotietovarannosta. Kuten edellä lausunnossa on jo nostettu esiin, ei ehdotuksessa ole erikseen määritelty tietovarannon käyttötarkoitusta, joka on vaikeuttanut tiettyjen tietovarantoa koskevien sääntelyehdotusten tulkintaa. Esimerkiksi juuri tietoaineistojen säilyttämisen ja arkistoinnin osalta.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan arkistotietovarannon sääntelyn tulkintaa helpottaisi ja sen täytäntöönpanoa tehostaisi, jos käyttötarkoituksesta säädettäisiin selkeämmin tietovarannon arkistointilakiehdotuksessa. Käyttötarkoituksen määrittely vain arkistointitarkoitukseen, vaikkakin tämä on tulkittavissa arkistointilakiehdotuksen soveltamisalasta, auttaisi lain soveltamisalaan kuuluvia viranomaisia määrittämään ja rajaamaan muissa käyttötarkoituksissa ylläpidettävien tietovarantojen ja kansallisen arkistotietovarannon roolia ja liittymiä osana viranomaisien tiedonhallintaa. Käyttötarkoituksen selkeä määrittely vähentäisi osaltaan epäselvyyttä viranomaisen tehtävässä tarvitsemien tietojen ja niiden säilytystarpeen sekä muiden tietotarpeiden osalta.

Tehokkaan tiedonhallinnan edistämiseksi tiedonhallintalautakunta haluaa lausunnossaan nostaa esiin myös sen, että kansallisen arkistotietovarannon käyttöönotto ja käyttö tulevat edellyttämään resursseja Kansallisarkistolta, arkistotietovarantoa käyttäviltä viranomaisilta sekä myös viranomaisen tietojärjestelmätoimittajilta. Kansallisen tietovarannon tavoitteenmukaisen ylläpidon ja käyttöönoton riskinä on, ettei viranomaisilla ole tosiasiasa riittäviä resursseja sen tehokkaaseen hyödyntämiseen. Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan arkistointilakiehdotuksen vaikutusten arvioinnissa tämä tosiasia on jäänyt huomioimatta, eikä

vaikutusarviontien puuttumien edistä viranomaisten tietovarannon hyödyntämisessä tarvitsemien resurssien varmistamista.

Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointi ehdotuksessa

Tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa säädetään ministeriön velvollisuudesta arvioida tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin mukaisesti valmisteltavien säännösten vaikutuksia tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on ehdotukseen sisältyvässä vaikutusten arvioinnissa todennut, että kansalliseen arkistotietovarantoon tulee ajan saatossa kertymään suuri määrä viranomaisten tietoaineistoja tai ettei ehdotus lähtökohtaisesti vaikuta säädettyihin oikeuksiin saada tai luovuttaa tietoa tai toisen viranomaisen mahdollisuuksiin hyödyntää tietoja. Ministeriön arvion mukaan edotus ei myöskään vaikuttaisi tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin tai periaatteisiin viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta tai oikeudesta saada tieto julkisesta asiakirjasta tai asiakirjojen salassapitoon.

Tiedonhallintalain 8 §:n esitöiden mukaan ministeriöille säädetyn arviointivelvollisuuden tarkoituksena on varmistaa, että lainsäädännön valmisteluvaiheessa tunnistetaan tiedonhallintaan kohdistuvien säännösten vaikutukset viranomaisten toimintaan ja että arvioinnin perusteella voidaan ryhtyä suunnittelemaan kohdealueen tiedonhallinnan muutoksia tarkemmin. Edelleen esitöiden mukaan arvioinnin avulla lainvalmistelussa tunnistetaan nykytila ja suoritetaan arvio tavoitetilasta valmisteltavan lain näkökulmasta. Nyt lausunnolla olevasta ehdotuksesta puuttuvat kokonaan arvioinnit sääntelyn kohteena oleville viranomaisille ehdotuksesta aiheutuvista tiedonhallinnan vaikutuksista. Lausuntoaineistossa esitetty vaikutusten arviointi kohdentuu tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan lähinnä vain lakiehdotuksen 4 luvun kansalliseen arkistotietovarantoon, joka ei tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan vastaa tiedonhallintalaissa asiasta säädettyä arviointivelvollisuutta ja sen tarkoitusta.

Tiedonhallintalautakunta haluaa kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomion myös vaikutusten etukäteisarvioinnin merkittävyyteen lain tavoitteiden ja täytäntöönpanon osalta. Arkistointilakia koskevaan ehdotukseen sisältyy useita uusia velvollisuuksia viranomaisille, joilla on suoria vaikutuksia viranomaisten muuhun tiedonhallintaan. Säännösten valmistelun yhteydessä toteutettu laadukas vaikutusarviointi tukisi suoraan lakia soveltavien viranomaisten tiedonhallinnan arviointivelvollisuuksien toteuttamista sekä auttaisi viranomaista valitsemaan oikeat ja mahdollisimman taloudelliset toimenpiteet vaatimusten toteuttamiseksi.

Tiedonhallintalautakunnan näkemyksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön tulisivat laajentaa ja tarkentaa säännösten vaikutusten arviointia valmistelun edetessä. Tiedonhallintalautakunta on julkaissut suosituksen tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentissa säädetystä arviointivelvollisuudesta ([VM 2024:21](#)). Suosituksen luvussa 5 on esitetty käytäntöjä ja esimerkkejä ministeriöille vaikutusten arvioinnin toteuttamisesta säännösten valmistelun yhteydessä.